

BLIJDENSTEIN NIEUWS 22

JANUARI 2009

Colofon

Bezoekadres	Pinetum Blijdenstein Van der Lindenlaan 125
Postadres	Postbus 49 1200 AA Hilversum
Tel- en faxnummer	035-6231123
E-mail	info@pinetum.nl
Website	www.pinetum.nl
Bankrekening	45 11 81 565
Openingstijden	Maandag t/m vrijdag: 09.00 tot 16.00 uur Van 1 april t/m 31 oktober ook op zaterdag en zondag van 12.00 tot 16.30 uur
Toegangsprijzen	kinderen tot 12 jaar € 1,00 kinderen vanaf 12 jaar en volwassenen € 2,50 op woensdag is de toegang gratis
Abonnementen:	éénpersoons jaarkaart € 17,50 meerpersoons jaarkaart (max. 4 pers) € 32,50
Dagelijks beheerder	Hans van Roon
Redactie Blijdenstein Nieuws	Drs. M. Brouwers (tel. 035-6249830) en Drs. J. de Jong (tel. 06 51611034)
Oplage Druk	750 exemplaren Drukkerij Brügemann bv, Hilversum (tel. 035-6858782)

Blijdenstein Nieuws is een uitgave van de Stichting Pinetum Blijdenstein en wordt gratis verspreid onder jaarkaarthouders, sponsors, bevriende stichtingen en botanische tuinen met een GNP-collectie.

Aan dit nummer werkten mee: F.H. August de Meijer, F. Bouman, P. Hoogenraad, H.T. Rasterhof, H. van Roon, F.R. Willink en J.H.D. Wolf.

HET PINETUM IN 2008

“Het jaar 2008 wordt het begin van een nieuwe fase in het bestaan van het Pinetum” stond hier een jaar geleden in Blijdenstein Nieuws. Zulke voorstellingen zijn niet zonder risico. Maar terugkijkend over 2008 zien wij dat die nieuwe fase inderdaad is ingegaan.

In het voorjaar is onze nieuwe collectiebeheerder, André Aptroot, begonnen en nog net voor het eind van het jaar hebben wij de overeenkomst gesloten met een nieuwe tuinbaas, Hans van Roon. Verderop in dit Blijdenstein Nieuws stelt hij zich voor. Het bezoekerscentrum staat er, en hoe! De dienstwoning van architect Hanrath uit 1903 is gerestaureerd, en ‘last but not least’ hebben wij een aanzienlijk aantal nieuwe vrijwilligers mogen begroeten.

In de collectie hebben zich in 2008 geen grote wijzigingen voorgedaan.

De tuin zag er dit jaar weer voortreffelijk uit. Een compliment voor onze medewerker Ton Holsink, enkele vrijwilligers en adviseur Jan Maarten Visser. De cycadaeën krijgen sinds dit jaar speciale en deskundige aandacht van onze vrijwilliger Erik Meerts. In maart is tijdens een storm een grote berk omgewaaid, die naast de dienstwoning stond. Hij viel dwars over de Van der Lindenlaan, die geheel versperd was. Gelukkig was er op dat moment geen verkeer.

Het bezoekerscentrum is nog voor de zomer gebouwd. Door het gekozen bouwsysteem kon dit binnen twee weken gedaan worden, nadat de aannemer eerst het fundament had gelegd. Na de zomer is het afbouw- en installatiewerk gedaan en in het najaar de verdere inrichting, waaronder de keuken.

Het nieuwe bezoekerscentrum

Ons bestuurslid Frank August de Meijer kan terecht als de vader van dit bezoekerscentrum beschouwd worden. Bij de afbouw en inrichting hebben een aantal vrijwilligers een onmisbare bijdrage geleverd. Vanaf januari nemen wij het in gebruik en op **vrijdagmiddag 15 mei aanstaande** is de officiële opening gepland.

In maart viel uiteindelijk het besluit over de status van gemeentelijk monument voor het Pinetum en afzonderlijk ook voor de dienstwoning. Binnen enkele dagen konden wij toen met de restauratie van de woning beginnen. De plannen lagen al klaar. Het bouwkundige werk is nog voor de zomer gedaan, de schilder heeft het werk na de zomer afgerond. De woning is klaar om de nieuwe tuinbaas, de vijfde sinds de bouw in 1903, te ontvangen.

De activiteitenkalender was dit jaar bewust beperkt gehouden, met het oog op al het andere werk dat gebeuren moest. Maar de kwaliteit was er niet minder om. Het paaseieren zoeken blijft een traditie waar veel kinderen op afkomen, en ook het Vaderdagconcert met de Leo-fanfare was als vanouds een succes. Verder is er van mei t/m oktober weer iedere maand een rondleiding gehouden (afgezien van de rondleidingen voor groepen op afspraak). In juli waren er meer dan 80 deelnemers, een record.

In november trad Jan Wolf toe tot het bestuur van de stichting. Daarmee wordt de band met de Universiteit van Amsterdam weer versterkt. Op een

andere plaats in dit Blijdenstein Nieuws introduceert hij zichzelf.

Zonder vrijwilligers kan het Pinetum niet bestaan. Wij zijn dan ook zeer verheugd dat wij in het afgelopen jaar een aanzienlijk aantal nieuwe vrijwilligers hebben mogen begroeten. Zij, en niet te vergeten de kern van vrijwilligers die het Pinetum soms al jaren bijstaan, maken het mogelijk dat wij op zaterdagen en zondagen open zijn en dat wij de hierboven genoemde evenementen kunnen houden.

Ook zijn wij zeer erkentelijk voor de financiële bijdragen die het Pinetum ontvangen heeft. Allereerst natuurlijk van onze jaarkarhouders en sponsors. Verder hebben wij in 2008 ook nog enkele belangrijke eenmalige subsidies en bijdragen gekregen: voor het bezoekerscentrum o.a. van de AKN, het Hugo de Vries fonds (zowel voor het gebouw als voor de bibliotheek) en het VSB fonds; en voor de inrichting van het bezoekerscentrum van de Kiwani Club Hilversum-Baarn. De restauratie van de dienstwoning was niet mogelijk geweest zonder een bijdrage van de gemeente Hilversum (Monumentenzorg). Van de Van Reekum-van Moorselaar Stichting ontvingen wij een bijdrage voor een nieuwe klimaatregeling voor de kassen. In oktober ontvingen wij een bedrag van ruim 10.000 euro van de Soroptimistclub Hilversum e.o., het resultaat van de Groen- en Lifestyle beurs in juni 2007 en de andere acties die zij in hun lustrumjaar voor het Pinetum hebben gehouden.

VOORUITBLIK OP 2009

2008 was een jaar van voorbereiden en investeren. Veel tijd van bestuur en vrijwilligers is gestoken in activiteiten, waarvan de resultaten soms nu nog niet zichtbaar zijn, maar die wel heel belangrijk zijn voor de toekomst van het Pinetum. In 2009 gaan wij die resultaten geleidelijk zien. Met de nieuwe collectiebeheerder en tuinbaas kunnen wij de plannen vorm gaan geven.

Een hoogtepunt in het jaar zal de officiële opening van het bezoekerscentrum zijn op vrijdagmiddag 15 mei a.s. Een overzicht van de geplande evenementen vindt u op een andere plaats in dit Blijdenstein Nieuws. Verder is het Pinetum in 2009 van april t/m oktober op zaterdagen, zondagen en feestdagen open van 12.00-16.30 uur, een half uur eerder dan de afgelopen jaren. Op woensdagen zal de toegang tot het Pinetum gratis zijn.

Wat betreft de collectie gaan wij naast de coniferen, die wij op specifieke punten natuurlijk nog verder uitbreiden, ook aandacht geven aan andere mesozoïsche planten (d.w.z. planten uit dezelfde stadia van de evolutie als de coniferen), zoals varens en paardestaarten. Dat zal ook een thema worden voor de educatie, waaraan wij vanaf 2009 veel meer aandacht gaan geven.

In de tuin staat een nieuwe klimaatregeling voor de kassen op het programma. In 2008 bleek het niet mogelijk de

financiering daarvoor geheel rond te krijgen, waardoor wij dit project een jaar hebben uitgesteld.

De website gaan wij in 2009 vernieuwen. In de toekomst zal de website naast het Blijdenstein Nieuws een steeds belangrijker rol gaan vervullen in de communicatie met jaarkarthouders, sponsors, bezoekers en andere belangstellenden.

Wij zijn bijzonder verheugd dat wij van de gemeente Hilversum vanaf 2009 een structurele subsidie zullen ontvangen van 50.000 euro per jaar. Daarmee is de financiële basis van het Pinetum aanzienlijk versterkt.

Daarom zien wij, hoewel er nog veel moet gebeuren, de toekomst van het Pinetum met vertrouwen tegemoet.

Robbert Willink
Voorzitter Stichting Pinetum
Blijdenstein

MEDEDELINGEN

Evenementen en activiteiten 1e helft 2009

13 april maandag: paaseieren zoeken
19 april zondag: plantenverkoopdag
10 mei zondag: rondleiding
15 mei vrijdag 16.00 uur: officiële opening Bezoekerscentrum
7 juni zondag: picknick in het Pinetum
21 juni zondag: vaderdagconcert en rondleiding
12 juli zondag: rondleiding

Oproep 1: Nieuwe Website

In 2009 komt een nieuwe website van het Pinetum Blijdenstein in bedrijf. Omdat we onze kaarthouders direct per e-mail willen kunnen bereiken voor het doorgeven van acties en nieuws, verzoeken wij de kaarthouders daarom nu al hun e-mail adres op te geven via de

mailinglijst op onze huidige website www.pinetum.nl of via info@pinetum.nl

Ontvangstgebouw Pinetum

Door onze jaarkarthouders en sponsors en op aanvraag is gedurende het gehele jaar ons nieuwe ontvangstgebouw te reserveren voor besloten groepen voor o.a. het houden van lezingen, seminars, exposities en ontvangsten in combinatie met een rondleiding. Voor meer informatie en tarieven: 035-6231123 of e-mail adres: info@pinetum.nl

Oproep 2: Een naam voor het nieuwe bezoekerscentrum

Het bestuur stelt een lekkere fles wijn ter beschikking voor degene die een toepasselijke naam bedenkt voor het nieuwe bezoekerscentrum!

EVENEMENTEN 2008

Vaderdagconcert in het Pinetum

De LEO-fanfare verzorgde dit jaar weer het traditionele vaderdagconcert in Pinetum Blijdenstein. Voor een enthousiast publiek gaven de muzikanten een spetterende uitvoering.

Ook deze keer was daarbij voor elk wat wils. Vooral de minutenlange drumsolo oogstte bij de jongere bezoekers veel bewondering. Omwonenden genoten vanuit hun eigen tuinen mee of werden door de klanken richting Pinetum gelokt.

Na afloop werden de belangstellenden door Paulien Frieling rondgeleid in de tuin. Zij vertelde over de verschillende bomen, hun herkomst, hoogte, ouderdom en allerlei andere bijzonderheden.

Het was de eerste van een serie drukbezochte rondleidingen door het Pinetum die deze zomer op de tweede zondag van de maand werden gehouden.

Pieter Hoogenraad

Schenking door de Soroptimisten

Zaterdag 11 oktober 2008. Een warme, bronzen herfstzon beschijnt het Pinetum. De tuin ligt verstild binnen haar muren en toont een geraffineerd spel van lichte en donkere groentinten. Het nieuwe bezoekerscentrum, vrijwel voltooid, verwacht gastvrij en zonnovergoten zijn eerste gasten: de Soroptimisten.

Niet zo maar gasten, maar heel speci-

ale en heel dierbare gasten. Immers, de Soroptimistclub Hilversum e.o. heeft in 2007 ter gelegenheid van haar 75-jarig jubileum het Pinetum geadopteerd als goed doel. Een jaar lang hebben de Soroptimisten zich ongelooflijk ingespannen om geld bijeen te brengen om het Pinetum een kleine kweekkas te schenken: een wijnactie, een fundraisingdiner met loterij (hoofdprijs: een ballonvaart!) en als afsluitend hoogtepunt de Groen- en Lifestylebeurs in het Pinetum op 16 juni 2007 met een symposium, een optreden van het beroemde Malandorkest en een intiem kamermuziekconcert. Dat was een gedenkwaardige dag. En dat wordt deze dag ook. Want de Soroptimisten zullen tijdens een ontvangst door het Pinetumbestuur de opbrengst van hun Pinetum-actie onthullen en overhandigen.

Maar eerst lost Pieter Hoogenraad een oude belofte in. Met groot succes verzorgt hij, exclusief voor de Soroptimisten, een rondleiding door het noordwestelijke villagegebied van Hilversum met, zelfs voor echte Hilversummers, veel verrassende en leerzame wetenswaardigheden.

Tijdens de ontvangst op het zonnige, nieuwe terras van het bezoekerscentrum benadrukt Lydia Heuveling van Beek, voorzitter van de Soroptimisten, in haar toespraak de goede band die tijdens de Pinetum-actie is ontstaan tussen de Soroptimisten en het Pinetum. Ze onthult dat de Soroptimisten zo gecharmeerd zijn van het bezoekerscentrum, dat zij het

spontaan hebben geannexeerd als eigen clubhuis. Dan volgt het moment suprême. Lydia Heuveling van Beek overhandigt Robbert Willink een symbolische cheque met de opbrengst van de Pinetumactie van de Soroptimisten: € 10.209!

In zijn dankwoord spreekt Robbert Willink zijn grote bewondering voor de Soroptimisten uit. Het Pinetum is hen zeer dankbaar. Niet alleen voor het formidabele bedrag dat de Soroptimisten voor het Pinetum bijeen hebben gebracht, maar ook voor het grote enthousiasme en de grote betrokkenheid waarmee zij dat hebben gedaan.

Harm Rasterhoff

De feestelijke overhandiging van de cheque door mevrouw Lydia Heuveling van Beek

---

RONDLEIDINGEN DOOR HET PINETUM TREKKEN VEEL PUBLIEK

Ook afgelopen zomer organiseerde het Pinetum maandelijks een rondleiding door de tuin. De belangstelling daarvoor overtrof elke verwachting. Voor sommige excursies waren er niet minder dan tachtig geïnteresseerden. De rondleidingen werden steeds op de tweede zondag van de maand gehouden. Maar ook waren er verschillende groepen zoals een kerkbestuur uit de Betuwe en een familie die haar jaarlijkse reünie hield, die onder deskundige leiding door het pinetum werden gevoerd. Het Pinetum Blijdenstein beschikt daarvoor over een team rondleiders bestaande uit Paulien Frieling, Els Wacker en Pieter Hoogenraad die

over veel bomen in de tuin een interessant verhaal kunnen vertellen.

Els Wacker leidt een groep belangstellenden rond

Voor de mensen die zelf op pad willen gaan is er sinds kort een routebeschrijving met uitleg bij de ingang van het Pinetum beschikbaar. Daarin staat informatie over de geschiedenis van het Pinetum en over een vijftiental bijzondere bomen. Bezoekers kunnen die routebeschrijving meenemen en aan

de hand daarvan hun weg vinden tussen de coniferen.

Ook in 2009 zal van mei tot en met oktober steeds op de tweede zondag van de maand een rondleiding worden gehouden.

EEN STUKJE PINETUM OP HET LAAPERSVELD

Op 12 december ging op het Laapersveld de schop in de grond. Samen met wethouder Jan Rensen plantte onze redactrice Mariette Brouwers een drie meter hoge sequoia sempervirens. Zij had die boom gewonnen na deelname aan de verkiezing van Groenste Plek van Hilversum. En omdat zij vrijwilligster bij het Pinetum is, stelde het Pinetum deze boom beschikbaar.

KERSTWANDELING DOOR PINETUM BLIJDENSTEIN

Op zondag 28 december was het nieuwe bezoekerscentrum in kerstferen gehuld en brandden de vuurkorven in de vrieskou. Paulien Frieling en Pieter Hoogenraad hielden een geanimeerde rondleiding door de tuin waarbij de geschiedenis van de kerstboom centraal stond.

In het Pinetum blijken verschillende soorten kerstbomen te staan (het is

eigenlijk geen dennenboom maar een sparrenboom!) uit allerlei landen. Ook de geschiedenis van het kerstfeest in Europa vanaf de Romeinse tijd en van X-mas met Santa-Claus in Amerika werden uitvoerig toegelicht.

In het bezoekerscentrum was na afloop een gezellige afdronk met heerlijke warme chocolademelk. Deze traditie wordt in 2009 voortgezet!

INTRODUCTIE JAN WOLF

Gaarne maak ik van deze gelegenheid gebruik om mij als nieuw bestuurslid van de Stichting Pinetum Blijdenstein aan u voor te stellen. Mijn naam is Jan Wolf (55). Ik ben bioloog en sinds 2000 hoogleraar 'Canopy Sciences' aan de Universiteit van Amsterdam. Mijn onderzoek betreft de ecologie van planten die zich vestigen in de kronen van bomen, met name in tropische bossen. Binnen het bestuur zal ik meedenken over de vraag hoe de wetenschappelijke en esthetische waarde van de collectie zo goed mogelijk kan worden behouden en, zo mogelijk, vergroot kan worden.

In mijn onderzoek kijk ik naar planten die het letterlijk hogerop zijn gaan zoeken. Deze planten hebben zich gespecialiseerd om te kunnen overleven op takken tientallen meters boven de grond. Binnen de orchideeën, aronskelken, cactussen en varens vinden we veel vertegenwoordigers van deze zogenaamde epifyten. Veel kamerplanten zijn epifyten, die wij overigens hardnekkig in potgrond plaatsen.

Evolutionair gezien zijn epifyten nieuwkomers, de sexy snelle jongens binnen het plantenrijk. Als de situatie in het bos verandert, zeg er komt een nieuwe soort van een potentiële bestuiver binnenvliegen, vullen epifyten onmiddellijk het ontstane gat in de markt (in de biologie spreken we van de niche) met een nieuwe soort.

De nieuwe soort is optimaal aangepast aan de specifieke eisen van de nieuwe bestuiver en vormt daarmee een hechte band tot wederzijds voordeel. De hoge evolutionaire ontwikkelingssnelheid van epifyten, de snelle jongens, heeft in relatief korte tijd geleid tot het ontstaan van duizenden soorten. Naar schatting zijn er alleen al meer dan 20.000 soorten epifytische orchideeën. Van alle plantensoorten op aarde vinden we ca. 15% uitsluitend in de kronen van bomen.

'Onze' naaktzadigen in het Pinetum daarentegen bevinden zich nabij de

onderste tree op de evolutionaire ladder. Naaktzadigen liggen totaal niet wakker, bij wijze van spreken dan, van het binnenvliegen van een vreemd insect. Ze hebben de continenten uit-een zien drijven, ze hebben tientallen ijstijden meegemaakt, ze hebben de aarde getroffen zien worden door verwoestende meteorieten en ze hebben de zeespiegel honderden meters zien dalen, en weer stijgen. Bovendien hebben ze duizenden soorten dinosaurussen, zoogdieren en bloemplanten zien ontstaan en weer zien uitsterven. Dat geeft vertrouwen in eigen kunnen, weer bij wijze van spreken natuurlijk. Of we nu aan het begin van een nieuwe ijstijd of van een warme periode staan, de naaktzadigen zijn er klaar voor. Geen paniek. De snelle jongens moeten het nog laten zien. Specialisatie kan risicovol zijn.

Ondanks het feit dat de naaktzadigen de aarde al ca. honderd miljoen jaar langer bevolken dan de bloemplanten is het aantal soorten (nog geen 1000) relatief gering. Blijkbaar vertrouwen

naaktzadigen niet op de ontwikkeling van nieuwe, beter aangepaste, soorten om veranderingen in het milieu op te vangen. De huidige soorten naaktzadigen zijn daarmee tijdloos. Op de een of andere manier voel je dat ook bij een bezoek aan het Pinetum, een soort van oergevoel. Daar hoef je echt geen bioloog voor te zijn. De vormen van de bomen, de bast en de blaadjes hebben iets ongrijpbaars, magisch bijna, waardoor je op een druilerige herfstdag bijna verwacht een dinosaurus uit de mist op te zien duiken. Binnen de grote verscheidenheid aan botanische tuinen is de sfeer van het Pinetum uniek. Dit draagt sterk bij aan haar esthetische waarde. Ik kijk er met plezier naar uit om mee te kunnen denken over het behoud van de wetenschappelijk waardevolle collectie en, niet onbelangrijk, de sfeer in de tuin. Het ziet er naar uit dat 'onze' tijdloze naaktzadigen, ondanks ogenschijnlijk onverwoestbaar vertrouwen in eigen kunnen, wel een beetje hulp kunnen gebruiken.

INTRODUCTIE HANS VAN ROON

Per 1 februari 2009 begint de nieuwe tuinbeheerder of "tuinbaas" op het Pinetum. Hieronder stelt hij zich aan u voor.

Mijn naam is Hans van Roon, geboren in Amsterdam, opgegroeid in de Zaanstreek en nu al weer 15 jaar woon-

achtig in Hilversum. Na mijn opleiding aan de tuinbouwschool in Hoorn en Utrecht kwam ik al direct in aanraking met historische tuinen en buitenplaatsen. Dat was een richting die mij onmiddellijk enorm aansprak. De sfeer en uitstraling van oude landgoederen met eeuwenoude bomen, slingerende

vijverpartijen en paden, daaraan wilde ik mijn enthousiasme en energie besteden! Van die keus heb ik nooit spijt gehad.

Als vrijwilliger ben ik begonnen op kasteel Sijpesteijn in Loosdrecht dat toen een verwaarloosde tuin had. Deze knapte zienderogen op door alles wat je deed.

De Stichting tot Behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen (PHB) was mijn volgende werkgever. Landgoedeigenaren kunnen bij wijze van subsidie onze gespecialiseerde diensten krijgen. Zo kom je met een kleine ploeg hoveniers op een groot aantal buitenplaatsen. Heel leerzaam natuurlijk, want elk landgoed heeft zijn eigen gebruiksaanwijzing door zijn tuinstijl, zijn tuinman en zijn eigenaar. De werkzaamheden zijn zeer gevarieerd, van grasmaaien tot boomverzorging met behulp van klimlijnen. Ook het restaureren van oude tuinschuttingen en het maken van leirekken tegen muren horen daarbij.

Tot nu toe heb ik bij de PHB in totaal 19 jaar gewerkt. Er was een onderbreking van drie jaar, die ik doorgebracht heb als hovenier in de tuinen van Paleis Het Loo in Apeldoorn. Ook dat was natuurlijk een geweldige ervaring, zo'n formele baroktuin, waar eigenlijk niets aan de natuur wordt overgelaten!

En dan nu het Pinetum Blijdenstein, ook al weer een historische tuin, met oude bomen in een kleinschalige landschapsstijl van Copijn, met kassen en

een prachtige collectie coniferen. Nog steeds een echte Hortus, vind ik.

Als het allemaal goed loopt, en daar ben ik van overtuigd, wordt dit de absolute kroon op mijn loopbaan!

Snel hoop ik iedereen te ontmoeten in de tuin en een praatje te maken, want als nieuweling heb ik nog een hoop van jullie te leren!

Hans van Roon

DE GINKGO OF JAPANESE NOTENBOOM

De Ginkgo is een uitzonderlijke boom met een interessante geschiedenis. De enige recente soort heeft een familiegeschiedenis van ca. 170 miljoen jaar, maar overleeft in Zuidoost China. Naast een kleine natuurlijke populatie wordt de Ginkgo al vele eeuwen bij boeddhistische tempels in China en Japan aangeplant en vereerd. Ginkgo extracten bevorderen de doorbloeding van hersenen en andere organen en worden in de alternatieve geneeskunde aanbevolen tegen dementie en Alzheimer.

De Ginkgo biloba heeft een prachtige architectuur met een rechtopgaande stam en sierlijk afstaande langloten. De boom is bladverliezend, tegen de herfst kleuren de bladeren helder geel en kunnen dan in één nacht allemaal tegelijk afvallen. De soort is tweehuizig en kent dus mannelijke en vrouwelijke exemplaren. In het voorjaar lopen de kortloten uit en vormen naast bladeren ook meeldraden of zaadknoppen. De stinkende, naar bedorven boter ruikende zaden werden vermoedelijk oorspronkelijk gegeten en verspreid door dinosaurussen, nu door vogels en civetkatten. Vanwege de stank en de smurrie van de zaden worden van deze soort meestal alleen de mannelijke exemplaren als laan- of parkboom aangeplant. In Japan en China worden de zaden wel gekookt en geroosterd en als lekkernij gegeten.

Volwassen bomen worden ongeveer 30 meter hoog en hebben een stamom-

trek van ca. 10 meter. Er staan bij tempels in China, Korea en Japan talrijke zeer oude bomen. Er zijn exemplaren beschreven tot 40 meter hoog, met een omtrek van bijna 15 meter en een geschatte leeftijd van 1000 of meer jaar.

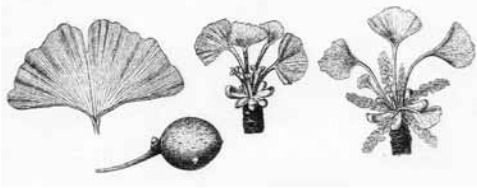
Ginkgo biloba is de enige overlever uit een familie die eens voorkwam in het gehele noordelijke halfrond. De familiegeschiedenis gaat 280 miljoen jaar terug. Fossielen van het geslacht Ginkgo zijn reeds bekend uit de Jura-periode (190 miljoen jaar geleden). Ongeveer zeven miljoen jaar geleden stierf de soort uit in Noord-Amerika, drie miljoen jaar terug in Europa.

Ginkgo biloba door Chikusai Kato (1881)

Het primitieve karakter van de Ginkgo blijkt onder meer uit de beweeglijke voortplantingscellen, zoals we die ook vinden bij varens en mossen. Net als de Cycas-achtigen, maar in tegenstelling tot de coniferen en de bloemplan-

ten, zijn de spermatozoïden van Ginkgo voorzien van een spiraal met flagellen.

Ginkgo biloba: blad, zaad, vrouwelijk en mannelijk kortlot met zaadknopen, respectievelijk meeldraden

De Ginkgo kreeg bekendheid door Engelbert Kaempfer, een Duitse arts en botanicus in dienst van de Verenigde Oost-Indische Compagnie. In 1690 zag hij de bomen bij Japanse tempels en beschreef ze in 1712 in zijn boek *'Amoenitatum exoticarum'* (Bekoorlijkheden van het buitenland) in detail en noemde de soort *'Ginkgo arbor nucifera folio Adiantino'* (nootdragende boom met bladen gelijkend op Adiantum). Linnaeus maakte er, geïnspireerd door de fraaie 2-lobbige bladeren, in 1771 officieel *Ginkgo biloba* van. De oudste naam waaronder de plant in China bekend was is Ya Chio, wat Eendenpoot betekent en slaat op de vorm van het blad. Een andere naam is Yin Hsing of Zilveren abrikoos, geïnspireerd door de zaadvorm. Boeddhistische monniken zijn in belangrijke mate verantwoordelijk geweest voor het overleven van de soort. De boom werd aangeplant bij tempels en kloosters en ongeveer duizend jaar geleden ook geïntroduceerd in Japan.

De eerste natuurlijke of half natuurlijke populatie van Ginkgo werd in het begin van de twintigste eeuw door de Nederlander Frans Nicolaas Meijer ontdekt in het Tian Mu Shan gebergte, 70 km westelijk van HangZhou. Meijer was in de Amsterdamse Hortus Botanicus opgeleid als proeftuinassistent van Hugo de Vries, vertrok in 1901 naar Amerika en werd 'plantenjager' voor de United States Department of Agriculture. Op zoek naar economisch interessante gewassen maakte hij expedities naar Siberië, Mongolië en China. In 1918 verdronk hij, 43 jaar oud, onder mysterieuze omstandigheden in the Yangtze rivier.

De Ginkgo wordt tegenwoordig in grote aantallen aangeplant vanwege de medicinale werking van de bladextracten. De bladeren bevatten o.a. ginkgolides, stoffen die zorgen voor verwijding van bloedvaten en daarom toegepast worden bij ziekten als dementie, Alzheimer en astma.

In het Pinetum Blijdenstein staat helaas geen exemplaar uit de beginperiode van de tuin. Wel drie gezonde jongelingen waarvan we nog niet weten of het mannetjes of vrouwtjes zijn.

Ferry Bouman

zie voor verdere informatie
www.xs4all.nl/~kwanten/index.htm

OPROEP VOOR NIEUWE DONATEURS

U ontvangt het Pintum Blijdenstein Nieuws omdat u reeds donateur bent. Maar natuurlijk hebt u vrienden of kennissen die even enthousiast kunnen worden over het Pinetum Blijdenstein als u bent. Verras ze daarom met een jaarkaart als cadeau van u.

Vul deze bon in en verstuur dit in een gefrankeerde enveloppe met uw gegevens naar:

Pinetum Blijdenstein
Postbus 49, 1200 AA Hilversum.

Hartelijk dank voor uw initiatief!

PINETUM BLIJDENSTEIN

's wereld meest complete coniferencollectie nodigt U uit om jaarkaarthouder te worden en het daarmee te ondersteunen bij het behoud van uitstervende coniferen

- eenpersoonskaart € 17,50
- meerpersonenkaart € 32,50

Naam .....

Adres .....

PC ..... Plaats .....

Telefoonnr .....

E-mail adres .....

Aangeboden door:

Naam: .....

Adres: .....

Plaats: .....

STICHTING PINETUM BLIJDENSTEIN

Bestuur

Drs. F.R. Willink (voorzitter)
H.T. Rasterhoff (secretaris)
F.N.W.M. Maréchal (penningmeester)
Dr. F. Bouman
Mr. P.D. Hoogenraad
Ir. F.H. August de Meijer
Prof. Dr. J.H.D. Wolf

Wetenschappelijk collectie beheerder

Dr. A. Aptroot

Beheerder

H. Van Roon

Medewerkers

A.J.M. Holsink

Met uw jaarkaart steunt u het Pinetum en heeft u gratis toegang tot het Pinetum. Uw jaarkaart biedt u nog een aantal voordelen. Tot 31 december 2009 heeft ook gratis toegang tot:

de Hortus Botanicus in Amsterdam
de Hortus Botanicus in Leiden
de Botanische tuinen van Wageningen (de Drijen en Arboretum Belmonte)
het Arboretum Poort-Bulten in de Lutte, gemeente Losser
de Botanische tuin Radboud in Nijmegen (na afspraak)
de Botanische tuin van de TU Delft.

Zie voor informatie over de tuinen www.nationale-plantencollectie.nl